

Azijski kozliček – *Anoplophora glabripennis*

Sistematika: (Coleoptera, Cerambycidae)
Angleško ime: Asian longhorn beetle (ALB)

Status: Škodljivec je kot karantenski škodljivi organizem uvrščen v prilogo I.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES ter na EPPO seznam A1.

Zaradi izbruhov azijskega kozlička v več državah EU je bil spomladi leta 2015 za celotno EU sprejet izvedbeni sklep o ukrepih za preprečevanje vnosa in širjenja vrste *Anoplophora glabripennis*. Zaradi nevarnosti vnosa z lesenim pakirnim materialom pa je bil v letu 2013 sprejet izvedbeni sklep o obveznih zdravstvenih pregledih lesenega pakirnega materiala pri uvozu pošiljk določenih vrst blaga iz Kitajske v EU.

Odrasel osebek azijskega kozlička *Anoplophora glabripennis*. Foto: Služba za varstvo rastlin Nizozemske.

Geografska razširjenost: Hrošč izvira iz Kitajske in Koreje. Na Kitajskem je razširjen na geografsko precej širokem območju, od 21° do 43° SGŠ. Navzoč je tudi na Tajvanu. Leta 1996 so ga prvič ugotovili v mestu New York v Združenih državah Amerike. Od takrat naprej se je hrošč razširil tudi v številna območja Severne Amerike. Škodljivec je bil v Evropo večkrat zanesen z lesenim pakirnim materialom pri uvozu kamnitega materiala iz Kitajske (granit, marmor, skrilavci in drugi kamniti materiali), v večini primerov so ga odkrili na drevesih v okolici skladišč uvoznikov. V Evropi je bil prvič ugotovljen leta 2001 v avstrijskem mestu Braunau am Inn, kjer so ga z velikimi naporji uspeli izkoreniniti. V zadnjih letih so poročali o najdbah azijskega kozlička v več državah EU, med drugimi tudi Avstrija, Nemčija, Francija, Italija, Nizozemska in Velika Britanija.

Gostiteljske rastline:

V Evropi rastoči listavci, na katerih lahko škodljivec konča življenjski cikel, so: *Acer* – javor, *Aesculus* – divji kostanj, *Albizia julibrissin* – albicija, *Betula* – breza, *Cercidiphyllum* – cercidifil, *Corylus colurna* – turška leska, *Elaeagnus angustifolia* – ozkolistna oljčica, *Fagus sylvatica* – bukev, *Fraxinus* – jesen, *Koelreuteria paniculata*, *Malus domestica* – jabolana, *Platanus* – platana, *Populus* – topol, *Pyrus* – nekatere sorte hrušk, *Salix* – vrba, *Sorbus aucuparia* – jerebika, *Ulmus* – brest. Del življenjskega cikla lahko opravi na *Alnus* – jelša, *Carpinus* – gaber, *Morus* – murva, *Quercus* – hrast, *Robinia pseudoacacia* – robinija in *Tilia* – lipa. Znani pa so primeri odlaganja jajčec in prehranjevanja odraslih hroščev tudi na drugih gostiteljskih vrstah.

Opis in biologija: Samica *A. glabripennis* izleže 25-40 jajčec v skorjo zgornjega dela debla in debelejših vej. Jajčeca so kremno bela, podolgovata, dolga do 5 mm. Izlegle ličinke vrtajo rove pod skorjo, nato se zavrtajo globlje v les debla in debelejših vej (> 5 cm). Ličinka je brez nog in kremno bela, dolga do 45 mm. Hrošči letajo od junija do konca septembra, vrh naleta je v juliju. Odrasli samci merijo v dolžino 25 mm, samice pa 35 mm, so črni in imajo na pokrovcih okoli 20 belih nepravilno oblikovanih peg. Tipalke so daljše od telesa. V Evropi traja razvojni cikel 2 do 3 leta. Prezimuje ličinka, redko jajčece ali buba.

Ličinka (levo; foto G. Seljak) in buba (desno) azijskega kozlička *Anoplophora glabripennis*.

Znaki napada: Napadena drevesa so manj vitalna in se slabše olistajo, listje veni in rumeni. Drevesa slabijo in se sušijo, ob močnejšem vetru se lahko lomijo posamezne veje ali pade celo drevo. Ličinke vrtajo rove v zgornjem delu debla in v debelejših vejah v krošnji in izmetavajo črvino (žagovino), ki se pojavlja na deblu ali v rogovilah vej, redkeje na tleh. Značilne so popolnoma okrogle izletne odprtine s premerom od 1 do 1,5 cm. Ko jih najdemo, je to znak, da so hrošči že izleteli. Izbruhi so bili pogosto odkriti šele takrat, ko se je napad že razširil v okolico. Za vizualne preglede je potreben daljnogled, lestve ali dvignjene ploščadi, pregledniki pa morajo biti usposobljeni za delo na višini.

Gospodarska škoda: Azijski kozliček lahko napada povsem zdrava in vitalna drevesa. Največjo škodo povzročajo ličinke, ki vrtajo rove v les. Napadena drevesa oslabijo in postanejo bolj dovzetna za napad

Levo: rovi v lesu; desno: izletne odprtine hroščev (foto: G. Seljak).

sekundarnih boleznih in škodljivcev. Na Kitajskem napada predvsem topole v nasadih, kjer lahko povzroči zmanjšanje lesne mase tudi do 46 %. V Severni Ameriki dela škodo zlasti na sladkem, srebrnem in rdečem javorju, brezi, topolu, vrbi in jesenu. V Sloveniji predstavlja škodljivec nevarnost za gozdove in za trajne nasade gostiteljskih vrst ter tudi za urbano okolje.

Poti prenosa: Lokalno napad širijo hrošči, ocenjujejo, da je potencial naravnega širjenja le 300 m letno. Na daljše razdalje se najpogosteje prenese z jajčeci, ličinkami in bubami v lesenem pakirnem materialu, ki je izdelan iz lesa napadenih rastlin ter ni bil ustrezno tretiran.

Fitoanitarni ukrepi:

Izvedbeni sklep št. 2015/893/EU o ukrepih za preprečevanje vnosa in širjenja vrste *Anoplophora glabripennis* v EU določa:

- ukrepe v primeru najdbe
- posebne zahteve za premeščanje iz razmejenih območij v EU ter pri uvozu iz tretjih držav, kjer je navzoč azijski kozliček:

- o za rastline za saditev naslednjih rodov: javor (*Acer* spp.), divji kostanj (*Aesculus* spp.), jelša (*Alnus* spp.), breza (*Betula* spp.), gaber (*Carpinus* spp.), cercidofil (*Cercidiphyllum* spp.), leska (*Corylus* spp.), bukev (*Fagus* spp.), jesen (*Fraxinus* spp.), *Koelreuteria* spp., platana (*Platanus* spp.), topol (*Populus* spp.), vrba (*Salix* spp.), lipa (*Tilia* spp.) in brest (*Ulmus* spp.).
- o za les teh rodov in sicer za določene oznake kombinirane nomenklature;

- posebne zahteve za lesen pakirni material, ki je izdelan iz lesa zgoraj navedenih rodov, ki se premešča iz razmejenih območij.

Izvedbeni sklep št. 2013/92/EU, ki je bil spremenjen z izvedbenim sklepom št. 2015/474/EU, določa obvezne zdravstvene preglede lesenega pakirnega materiala, ki spremlja pošiljke z izvorom iz Kitajske z naslednjimi oznakami kombinirane nomenklature: 2514 00 00, 2515, 2516, 6801 00 00, 6802, 6803 00, 6908 in 7210. Fitosanitarni inšpektorji pri uvozu pregledajo 15% pošiljk.

Levo: palete s kamenjem iz Kitajske. Desno: lesen pakirni material s sumljivim rovom (foto: Š. Modic).